

VLAAMSE VOLKSRACHT. Hoewel de term in Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse taal niet voorkomt (wel volkskarakter, volkskunde, volksleven, benevens vele andere verbindingen met het stamwoord volk) was de term niet onbekend. H.J. Elias wees erop, dat Hendrik Conscience in 1870 in de Kerels van Vlaanderen reeds

gewag maakte van de strijd tot behoud „van ons volkskracht”, waarbij de term ongeveer de betekenis kreeg die 35 jaar later bij Lodewijk de Raet zou overwegen.

Met De Raet werd de term gemeengoed in de Vlaamsgezinde literatuur. Hij gebruikte hem tot driemaal toe als hoofdtitel voor zijn voornaamste boeken, in 1906, '13 en in het postuum verschenen boek van '20.

Al maakte de jonge De Raet veelvuldig gebruik van de termen kracht en krachten, toch gebruikte hij de term volkskracht voor het eerst in de titel van zijn boek van 1906 over de vernederlandsing van de Gentse Rijksuniversiteit. De term komt ook nog voor in de verhandeling Bevolkingscijfer en Stambelang, die door De Raet voorgelegd werd aan het 29ste Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres te Brussel in augustus 1906.

Door de geschriften van de Nederlandse publicist L. Simons viel de aandacht van De Raet op de term volkskracht. De Raet kende Simons (die trouwens ook het 29ste Taal- en Letterkundig Congres bijwoonde en daar met De Raet discussieerde) vóór 1906. De Raet haalde hem aan in zijn studie Vlaamsche „Captains of Industry” die, in maart 1905, in het tijdschrift Vlaanderen verscheen.

Evenwel pas een jaar later gaf hij aan de term zulk een betekenis, dat hij hem als hoofdtitel voor zijn boek gebruikte. Hij gaf hem daarbij een eigen betekenis die afwijkt van die welke bij Simons overweegt. Simons dacht in de eerste plaats aan de biologische en intellectuele gaafheid van een ras of een volk dat zich in de bestaansstrijd wil handhaven, dat wil overleven. Voor De Raet was volkskracht in de eerste plaats de kracht van de nationale gemeenschap, een term die, op gelukkige wijze, vereenvoudigt wat hij in zijn voorgaande opstellen en met bijzondere nadruk reeds in zijn bekend opstel van 1892 in De Goedendag, de sterkte van het volk noemde.

De sterkte van het volk was de kracht die het volk mogelijk moet maken het hoofd te bieden aan de „wedijver der volken”, de „struggle for life” van natie tot natie, ja zelfs de „oorlog van volk tot volk”.

De Raet heeft ons geen definitie van de term volkskracht nagelaten. In zijn boek van 1906 nochtans maakt hij meer dan eens duidelijk wat hij er mee bedoelt, namelijk nationale kracht (o.a. p. 67 en 243).

De Raet heeft ook aan de term volkskracht een meervoudsvorm gegeven. Zo is het o.m. het geval in zijn bekende definitie van het doel der V.B. „Bewust of onbewust was altijd haar programma : de volledige ontplooiing van alle volkskrachten, op intellectueel en stoffelijk gebied, door het eenig mogelijk middel, door de volkstaal”.

Volkskrachten, of zeer vaak gewoon krachten, waren alle factoren, eigenschappen, gaven, geestelijke mogelijkheden (die alle ook „waarden” zouden kunnen heten) die samen, als ze tot ontplooiing kwamen, de nationale kracht, dus de volkskracht, konden verhogen of verzekeren.

De term volkskracht sloeg in. Hij werd zelfs de titel van een maandblad dat in de jaren 1912-'14 te Antwerpen werd uitgegeven door de Vereeniging tot Bevordering van Volkskracht. De term volkskracht bleef een motief, ook in de niet duidelijk

Vlaamsgezinde publikaties, en onderging hierbij vaak verregaande afwijkende interpretaties, waarbij het accent nu eens op demografische dan weer op democratische aspecten werd gelegd.

LITERATUUR: M. Lamberty, *Lodewijk de Raet, grondlegger van een Vlaamse volkspolitiek* (1952, p. 299-315).

MAX LAMBERTY